

KTI-notat nr. 68/2007- Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Gjeiskelid Kraftverk AS/Gjeiskelid kraftverk		
Fylke/kommune:	Aust-Agder/Bykle		
Ansvarlig:	Øystein Grundt/seksjonssjef KTI	Sign.:	
Saksbehandler:	Eilif Brodtkorb/senioringeniør KTV	Sign.:	
Dato:	3.9.07		
Vår ref.:	NVE 2007/00063-2 og NVE	KTI/	68/2007 og
	2004/03693-21	KTV	56/2005
Sendes til:	Søker, alle som har uttalt seg til søknaden		

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Gjeiskelid kraftverk AS (u.o) – Ny vurdering av konsesjonssøknad for bygging av Gjeiskelid kraftverk, Bykle kommune i Aust-Agder

Etter en ny vurdering av reviderte planer mener NVE at fordelene og nytten med tiltaket overstiger skaden for private og allmenne interesser som blir berørt slik at kravet i vannressursloven § 25 er tilfredsstillt. NVE finner derfor grunn til å omgjøre vedtaket av 13.09.2005 om avslag på konsesjonssøknad for bygging av Gjeiskelid kraftverk.

Vi gir med dette Gjeiskelid kraftverk AS tillatelse etter § 8 i vannressursloven til å bygge Gjeiskelid kraftverk, på de vilkår som følger vedlagt. Dette innebærer blant annet krav om at øvre del av rørtraseen blir boret tunnel og krav om helårlig minstevannføring.

Bakgrunn

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) mottok søknad fra Gjeiskelid kraftverk AS (u.o) datert 08.12.2004 om tillatelse til å bygge Gjeiskelid kraftverk i Bykle kommune, Aust-Agder. NVE avsto søknaden 13.09.2005. Vedtaket ble påklaget av søker i brev datert 08.10.2005. NVE opprettholdt vedtaket og oversendte klagen til Olje- og energidepartementet (OED) i brev av 20.12.2005.

OED har i sin saksbehandling hatt kontakt med utbygger pr. telefon ved brev og i møte. Utbygger har etter slik kontakt valgt å utrede muligheten for ytterligere avbøtende tiltak ved en eventuell utbygging. Departementet la saken i bero i påvente av dette.

Tiltakshaver mener nå at det er gjennomførbart å bore tunnel på den delen av vannveien som ligger over tregrensen. NVE la i sitt avslag og vurdering av klagen vesentlig vekt på at den nedgravde rørgata, etter opprinnelig plan, var en konfliktfylt del av prosjektet. En tunnel vil således redusere skader og ulemper ved utbyggingen.

På bakgrunn av tiltakshavers forslag til endringer er saken oversendt fra OED til NVE for ny behandling, jf. forvaltningsloven § 33, andre ledd.

Planendringer

I brev av 19.12.06 er planendringene beskrevet:

"Selve endringen består i å kunne bore en tunnel i det øverste stykket av vannveien fra inntaksdammen og så langt ned i terrenget som det er praktisk mulig å komme, hensyntatt til hva som er mulig rent teknisk, og til at man også kan få en akseptabel trase videre gjennom terrenget for rør, uten for store inngrep.

Vi mener den valgte løsning er en god kombinasjon av disse forhold. Det vil fremgå av de vedlagte fotos og kart, at tunnelen vil gå fra inntaksdammen og noe lenger ned i terrenget enn rørløsningen. Dette for å få tunnelutslaget ned i det mer vegeterte området raskt nok, uten at det går ut over boreutstyrets lengdebegrensninger. Tunnelen vil bli i området 500 meter lang.

I det tenkte utslagsområdet er det mulig å gå videre med grøft med akseptabel helning, og denne traseen vil gå inn i den tidligere trase som vist på bilder og kart.

Ved inntaksdammen kan man plassere tunnelinntaket innenfor eller rett utenfor selve damveggen, avhengig av dennes plassering. Vi foreslår at det valget avgjøres under detaljprosjekteringen, som en avveining av hovedsakelig estetiske hensyn.

Plasseres det utenfor, vil det være aktuelt å tildekke eller steinsette røret mellom damvegg og tunnelinntak. Det samme tiltak vil jo være naturlig også i damfronten. Vi foreslår at dette bestemmes i samarbeid med NVE's landskapsvernmedarbeidere."

Videre beskrives hvordan man teknisk skal gjennomføre tiltaket med tunnelboring:

"Utstyret, som er delbart til tre tonns løft, flys inn til innslagpunktet i øvre del, altså ved damveggen. Fly som benyttes er en Bell 214 eller en Super Puma. Denne operasjonen er planlagt til ca tre timers flyarbeid.

Riggen sammenstilles, og man borer en sjakt i full lengde med 200 millimeter bor fra toppen. Borekaket fra denne del av operasjonen kommer ut på toppen og tas vare på. Deretter monteres en større krone på borestrengen ved utslaget, (1060 millimeter), og sjakten opprømmes med denne ved å trekke rørmønnen tilbake gjennom sjakten opp til toppen. Borekaket vil da komme ut ved utslaget og tas vare på her til bruk ved pakking rundt røret i grøften. Vannforbruket under operasjonen er 1 m³/min under pilotboring, og 2 m³/min under opprømming. Dette vil bli vektlagt ved valg av tidspunkt for operasjonen."

NVEs vurderinger

I det følgende vurderes virkningene av planendringene sett i forhold til opprinnelige søknad. For informasjon om opprinnelig søknad, tekniske detaljer, høringsrunde osv henviser vi til tidligere "Bakgrunn for vedtak 56/2005 datert 13.09.05. (Vedlegg 1).

Det viktigste momentet i avslaget fra NVE var at rørgaten med tilhørende sprenging i urørt høyfjell mellom 900 og 1100 moh ville etterlatt seg svært synlige og varige sår. Dette er inngrep som er lite ønskelig i forbindelse med etablering av småkraftverk. Med boret vannvei i dette høyfjellsområde, vil man, etter NVEs mening, redusere de negative virkningene av et Gjeiskelid kraftverk betraktelig.

Det vil imidlertid fortsatt være synlige inngrep i høyfjellet i form av inntaksdammen. Virkningene av dammen som et tyngre inngrep i urørt fjellnatur var imidlertid bare ett av flere vurderingsmoment og er alene ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Ev. forblending av damfronten avgjøres i forbindelse med detaljplanleggingen.

I avslaget la NVE også vekt på at det var flere vakre fossefall på strekningen og at disse fossene har en landskapsmessig verdi i et urørt høyfjellsområde. Søker hadde opprinnelig ikke foreslått slipp av minstevannføring, og hadde lagt opp til hyppig start/stopp – kjøring av kraftverket. For å imøtekomme ulemper relatert til vannføring har søker signalisert at han er innstilt på å revurdere behovet for minstevannføring og kjøremønster av kraftverket.

Slukevnen i kraftverket er oppgitt til 250 % av gjennomsnittlig naturlig vannføring. Dette er en unormalt høy utnyttelse sammenliknet med andre småkraftprosjekter, og vil føre til at det i hovedsak er tilsig fra uregulert restfelt som er igjen i vassdraget mellom inntak og utløp fra kraftstasjon. I årsmiddel vil dette tilsvare 235 l/s nede ved kraftstasjonen, hvilket innebærer at det i perioder vil være svært lite vann i elva.

Det fremgår av søknaden at man i perioder med tilsig mindre enn minste slukeevne, planlegger å samle opp vannet i magasinet for så å kjøre det ut når det er fullt. Dette kan i perioder medføre en hyppig opp og ned regulering av inntaksmagasinet og en varierende vannføring nedstrøms utløp av kraftstasjonen. I dette tilfelle vil ikke en opp-ned regulering av magasinet medføre særlige erosjonsproblemer da magasinet er planlagt på solid fjell. Imidlertid vil en slik "skvalpekjøring" føre til at det i perioder blir svært liten vannføring i Gjeiskelidåna også nedstrøms kraftstasjonen. Uten en minstevannføring vil kun restfeltet bidra med vann til Gjeiskelidåna i disse tørre periodene. NVE gir normalt ikke tillatelse til denne type kjøring av kraftverk.

Redusert vannføring er det elementet som gir permanent, negativ endring av vassdragets referanseverdi og vassdragstilknyttet naturmiljø. Undersøkelsen av naturmiljøet i Gjeiskelidåna har avdekket en regionalt verneverdig naturtype i nedre del av røtraseen. Det er ikke avdekket spesielle eller sårbare/trua dyre- og plantearter. Vassdraget har likevel verdi som del av levebiotopen for planter, dyr og fugler. Flere fosser utgjør viktige landskapselementer i dette området. NVE mener det må slippes en permanent minstevannføring i Gjeiskelidåna på berørt strekning, hovedsakelig for å unngå at vassdraget periodevis tørrlegges i øvre del, men også for å sikre vann på strekningen nedstrøms kraftstasjonen ved utfall av denne.

Konklusjon

Etter en ny vurdering av planene med ovennevnte planendringer mener NVE at fordelene og nytten med tiltaket overstiger skaden for private og allmenne interesser som blir berørt slik at kravet i vannressursloven § 25 er tilfredsstilt. NVE finner derfor, i medhold av forvaltningslovens § 33, andre ledd, grunn til å omgjøre vedtaket av 13.09.2005 om avslag på konsesjonssøknad for bygging av Gjeiskelid kraftverk.

Vi gir med dette Gjeiskelid kraftverk AS tillatelse etter § 8 i vannressursloven til å bygge Gjeiskelid kraftverk, på de vilkår som følger vedlagt. Dette innebærer blant annet krav om at øvre del av røtraseen blir boret tunnel, krav om helårlig minstevannføring og kun kjøring på tilsig.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven. Det er også søkt om tillatelse etter energiloven til installasjon av elektrisk høyspentanlegg og 500 m lang 22 kV linje/kabel fram til eksisterende linjenett. NVE legger til grunn at det benyttes nedgravde kabler av hensyn til landskapsestetiske og naturmessige forhold og mener da at de elektriske anleggene ikke medfører skader og ulemper av et slikt omfang at det har avgjørende vekt for konsesjonsspørsmålet. NVE forutsetter videre at det tas kontakt med det lokale nettselskapet for avklaringer rundt linjetilknyttingen. Vi finner det ikke nødvendig med egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytting til 22 kV nettet, og konkluderer med at nødvendig høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon.

Merknader til konsesjonsvilkår etter vannressursloven

Post 1: Vannslipping

NVE mener at det bør slippes en helårlig minstevannføring på 70 l/s. Dette tilsvarer omtrent fem-percentil sommer og vintervannføring som i dette vassdraget er tilnærmet like store. Dersom tilsiget er mindre enn dette, skal hele tilsiget slippes forbi inntaket. Sammen med tilsig fra uregulert restfelt og enkelte overløp over dammen i flomperioder, vil en minstevannføring av denne størrelse etter vårt syn i tilstrekkelig grad bidra til å opprettholde de vassdragslementene i form av fossefall og et visst naturmiljø i og langs elven. Etter NVEs syn vil ikke kravet til minstevannføring være avgjørende for økonomien i prosjektet.

Kraftverket skal kjøres jevnt og etter tilsig. Alle endringer skal skje gradvis og typisk start/stopp kjøring som det er lagt opp til skal ikke forekomme.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Tønsberg og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang. Detaljer ved prosjektet som spesiell støydemping og miljøtilpasning av kraftstasjonen, veger, landskapsmessige forhold, rørtrase etc. vil ligge under denne post.

Eventuelle terrengskader på grunn av anleggsarbeidet, må utbedres så langt som praktisk mulig.

NVE viser spesielt til de avbøtende tiltak som er nevnt i biologisk mangfoldrapporten, kap 5. Tiltakene er:

"Nedgravingen av rørledningen skal skje nedenfra og oppover lia. Dette innebærer at det må hugges en trasé gjennom fjellbjørkeskogen. Det bør legges vekt på å spare store gamle trær (flere gamle grove furuer bør settes igjen som evighetstrær). Også gamle læger (gamle nedfalte trær) bør få ligge. Vegetasjonsdekket, utenom trærne skilles ut under gravearbeidet og legges på plass igjen som toppdekke. Grøfta bør legges igjen fortløpende under framdriften av gravearbeidet. De våteste partiene i myrene bør unngås, og en bør unngå å bruke masser som vil drenere ut myrene. Traseen bør legges slik at det unngås unødig sprengninger.

Områder med forekomster av sjeldne og truede arter (kartfestet i rapporten) må unngås. Disse ligger i nærheten av stien/traktorveien opp langs Gjeiskelidåna i nærheten av utmarka ved gården."

Post 5: Naturforvaltning

Standardvilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Andre merknader

Forholdet til plan- og bygningsloven

"Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker" gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. NVE minner om at prosjektområdet er definert som LNF-område og at søker må avklare med kommunen spørsmålet om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel.

Forholdet til forurensningsloven

Ingen av høringsuttalelsene har kommentert forholdene knyttet til forurensningsloven. Det forventes minimalt med utslipp. Fylkesmannen i Aust-Agder er forvaltningsmyndighet for eventuell tillatelse etter denne loven. Det må søkes spesielt til Fylkesmannen i Aust-Agder fylke om utslippstillatelse i anleggsperioden.

Boring av tunnel og vannbehov

I følge søker vil det være behov for å ta ut noe vann i forbindelse med boring av vannveien i de øvre partier av rørtraseen. Vannbehovet er estimert til hhv 1 m³/min og 2 m³/min hvilket tilsvarer 16 l/s og 32 l/s. Utbygger har sagt at dette vil bli vektlagt ved valg av tidspunkt for operasjonen. NVE forstår dette slik at boringen planlegges utført i perioder med god vannføring i systemet.

Vei til kraftstasjon

Hytteeierne i området har krevd at eksisterende hyttevei må oppgraderes før anleggstart og at vedlikehold og brøyting blir kraftverkets ansvar etter en utbygging. NVE mener dette er forhold av privatrettslig karakter som må ordnes mellom partene gjennom minnelige avtaler eller ved skjønn.

Vannforsyning

Hytteeierne krever at det etableres en sikker vannforsyning til hyttene. Utbygger mener en utbygging ikke vil medføre ulemper for eksisterende vannforsyning for hyttene.

NVE anser dette forholdet som en privat interesse. NVE legger imidlertid til grunn at det er tiltakshavers ansvar å sørge for ev. løsninger med hensyn til vannforsyning dersom omsøkte tiltak medfører skader/ulemper for brønn og/eller vanskeliggjør vannuttak fra elva. Etter vår vurdering er ev. ulemper for de private interessene ikke større enn at de kan løses gjennom alternative eller avbøtende tiltak.